

ПРОТОКОЛ ЗУСТРІЧІ

Річковий басейн Верхнього Дніпра - зустріч для консультацій з громадськістю щодо проекту Плану управління річковим басейном

**Визначаємо майбутнє річкового басейну Верхнього Дніпра!
29 квітня 2015 р.**

**Місце проведення: конференц-зала, ДП "Санаторій Конча Заспа",
Столичне шосе 215, Київ 03084, Україна**

Порядок денний

Порядок денний Київської зустрічі для консультацій з громадськістю щодо басейну Верхнього Дніпра - додається до протоколу (див. Додаток 1).

Учасники

Перелік учасників зустрічі додається до протоколу (див. Додаток 2).

Цілі:

- презентувати проект Плану управління річковим басейном (ПУРБ) та заплановану Програму заходів для пілотного річкового басейну Верхнього Дніпра;
- обговорити та отримати зворотний зв'язок, зауваження та пропозиції щодо проекту ПУРБ, включно із запланованими заходами;
- посприяти участі громадськості та підтримати остаточне завершення ПУРБ.

Резюме обговорення

ВСТУПНА СЕСІЯ

Микола Мовчан, заступник керівника Департаменту природних ресурсів МЕРП, відкрив зустріч від імені Мінприроди. Він підкреслив, що це перший пілотний проект у басейні Верхнього Дніпра та стисло розповів про діяльність міністерства в якості бенефіціара проектів EPIRB. На разі проводиться перша консультативна зустріч для басейна Верхнього Дніпра, що охоплює територію між кордоном з Білоруссю та північними частинами України. В рамках проекту були розроблені різні керівні вказівки та інструктивні документи. Серед іншого він відзначив гарну програму, розроблену більше 10 років тому - урядову програму реабілітації малих річок.

Проект охорони довкілля міжнародних річкових басейнів (EPIRB)

Контракт № ENPI/2011/279-666

Фінансується Європейським Союзом та виконується консорціумом під керівництвом Hulla & CO. Human Dynamics

Тім Тернер, керівник групи проекту EPIRB, привітав учасників 2-ї зустрічі для консультацій з громадськістю щодо проекту ПУРБ для Верхнього Дніпра. Проект EPIRB надає допомогу міністерству у розробці цього плану, який буде затверджений міністерством та буде одним із перших планів, розроблених у відповідності до Водної рамкової директиви ЄС (ВРД). Це є особливо важливим для України після підписання Угоди про асоціацію, яка передбачає зобов'язання щодо реалізації ВРД ЄС. В Україні вже розробляли чимало ПУРБ, навіть 20 років тому, але, на жаль, більшість із цих планів залишилися невиконаними.

Метою проекту EPIRB є надання допомоги у розробці плану, у затвердженні цього плану та в його реалізації. ЄС розглядає питання щодо проведення подальшого проекту, що має допомогти у подальших заходах реалізації. У відповідності до вимог ВРД ЄС, важливою складовою розробки плану є проведення консультацій з громадськістю. Проект плану потребує внеску та підтримки з боку усіх зацікавлених сторін, щоб він став їхнім планом. Він підкреслив, що басейн Верхнього Дніпра є транскордонним басейном та привітав представників Білорусі, які також приймали участь у роботі зустрічі. Крім того, від додатково відзначив, що на зустрічі присутня дуже професійна група експертів, які із задоволенням відповідатимуть на будь-які запитання. І на завершення він побажав учасникам дуже продуктивної та активної зустрічі.

Після цих вступних виступів учасники відрекомендувалися.

I. ІНФОРМАЦІЙНА СЕСІЯ: ВСТАНОВЛЕННЯ КОНТЕКСТУ

Перша сесія зустрічі була присвячена контекстній інформації у зв'язку з розробкою проекту ПУРБ, а також презентації проекту ПУРБ. Головував на сесії Микола Мовчан.

Йованка Ігнатович, РЕЦ, надала стисло інформацію щодо мети та завдань поточної зустрічі. Перш за все, вона висловила подяку учасникам за їхню відданість справі та за підтримку не тільки у поточний час, але і протягом усього періоду виконання проекту EPIRB. На разі вже проводиться друга консультативна зустріч, у минулому році на липневому семінарі вже обговорювали встановлені суттєві водогосподарські питання, виходячи з яких експерти і розробили проект ПУРБ. Крім самої цієї зустрічі є також і можливість подавати письмові зауваження на виділену для цього адресу електронної пошти. Зауваження мають подаватись до кінця серпня 2015 р., а після цього усі зауваження будуть прийняті до уваги.

Тім Тернер надав стислий опис проекту EPIRB, включаючи також підхід ВРД ЄС, головні напрямки діяльності в рамках проекту, отримані на поточний час результати, а також заплановану на 2015 р. діяльність. (Див. більш детальну інформацію у Додатку 3).

Наталія Закорчевна, національний експерт проекту EPIRB з питань управління водними ресурсами, Україна, презентувала зобов'язання України у відповідності до Угоди про асоціацію, які пов'язані з ВРД ЄС та надала стисло контекстну інформацію щодо підходу ВРД, включаючи серед іншого

Проект охорони довкілля міжнародних річкових басейнів (EPIRBP)

Контракт № ENPI/2011/279-666

Фінансується Європейським Союзом та виконується консорціумом під керівництвом Hulla & CO. Human Dynamics

елементарні кроки, що проводяться у процесі планування управління річковими басейнами. (Див. більш детальну інформацію у Додатку 3)

Ганна Цветкова, НУО "МАМА-86", надала загальний огляд проекту ПУРБ для української частини басейну Верхнього Дніпра, приділяючи головну увагу його структурі та питанням, відображеним у проекті плану, характеристикам річкового басейну, методології розробці плану, а також уявленням щодо поточного статусу вод у басейні, встановленим екологічним цілям, тощо. (Див. більш детальну інформацію у Додатку 3).

Під час запитань та відповідей просили пояснень щодо мапи та меж водного басейну, а також щодо вказаних джерел забруднення. Зауважували, що деякі джерела не розташовані фізично у межах басейну, а інші джерела забруднення, такі як електростанції, що розташовані у басейні, не враховувалися.

Микола Мовчан відповів, що Київська лабораторія має ділянки відбору зразків вище та нижче за течією, так що усі забруднювачі та джерела забруднення були чітко визначені.

Наталія Загорчевна додала, що будь-яка додаткова інформація може надаватись за запитом після зустрічі.

Тім Тернер попросив учасників ставити чіткі та точні запитання. Що ж стосується попереднього питання, то якщо воно стосується меж суб-басейну, то він вказав, що він безумовно не охоплює усього басейну Верхнього Дніпра, а обмежений лише його нижньою частиною, але межі його є гідрологічними. Були враховані усі джерела забруднення щодо яких була якась інформація, але це не означає, що відсутні інші джерела, і саме через це потрібно проводити як дослідний, так і оперативний моніторинг.

Ганна Цветкова додала, що була відібрана важлива частина басейну і що навантаженнями, які існують у басейні, не можна нехтувати. Враховувалися навантаження, оскільки їхній вплив буде відчутним нижче за течією, і відповідно вони були визначені та включені до програми заходів.

За пропозицією учасників досягли згоди щодо зміни конфігурації мапи та щодо охоплення нею міста Українка.

Микола Мовчан додав, що в рамках проекту з фінансуванням з боку Японії із загальним обсягом у 2,5 мільярди йен передбачається реконструкція станцій очищення стоків, але оцінку впливу на довкілля для цього проекту не проводили.

Ганна Цветкова, НУО "МАМА-86", зробила презентацію щодо запропонованих заходів для української частини басейну, включаючи головні та допоміжні заходи. (Див. більш детальну інформацію у Додатку 3).

Під час сесії запитань та відповідей пояснили, що забір води з підземних

Проект охорони довкілля міжнародних річкових басейнів (EPIRBP)

Контракт № ENPI/2011/279-666

Фінансується Європейським Союзом та виконується консорціумом під керівництвом Hulla & CO. Human Dynamics

джерел у Києві застосовується для Києва та для приміської зони, а відповідно запропоновували застосовувати ці джерела локально, використовуючи підземні води Києва лише для потреб самого міста (такі заходи також згадували у деяких програмах регіональних урядів). Щоб скоротити навантаження на систему водопостачання у Києві, муніципалітети міст-супутників мають організувати свої окремі системи водопостачання.

Подальша дискусія була присвячена розвитку приміської зони, здебільшого котеджному будівництву. Багато котеджів розташовані у зоні Київського водосховища і питали, чи передбачені якісь заходи, спрямовані на обмеження будівництва поблизу річок та озер. Група проекту проінформувала, що передбачені рекомендації у формі загальних заходів для басейну в цілому, але врегулювати це питання дуже складно, існує відповідний чинний закон, але він не виконується.

Додатково відзначали, що таке будівництво не контролюється, а водозабір та споживання води не відстежується. Вказували, що багато об'єктів побудували ще до прийняття Водного кодексу. Що ж стосується інших країн, то вони мають чіткі конкретні правила для водозабору. Потрібно встановити правила для існуючих об'єктів, а берегова смуга має належати державі. Вказували, що підземні води навколо Києва - це дуже делікатне питання.

Після цього зверталися за уточненнями щодо депресивної зони підземних вод у Києві і питали чи знаходиться вона у межах міста або ж охоплює також і приміську зону. Виявилось, що місто Київ користується підземними водами, а експлуатація осадового підземного водоносного шару триває з 2008 р. Виробництво у Києві зараз скорочується, відповідно скорочується і споживання води, а внаслідок цього зменшується і депресивна зона; це природний процес. Запитували, чому це питання не обговорюється широко у пресі. На це відповіли, що НУО, Партія зелених поширювали інформацію з цього приводу, крім того це питання розглядається у різних бюлетенях та у публікаціях Геологічної асоціації. Крім того, Державне науково-виробниче підприємство "Геоінформ" проводило дослідження у Києві і відповідні дані є доступними.

Наступне запитання торкалося підстав, необхідності та можливостей для скорочення кількості шлюзів на поверхневих водах. **Вадим Потапенко**, заступник керівника Державного агентства водних ресурсів, розповів, що шлюзи застосовуються для регулювання стоку, а у зв'язку з наслідками зміни клімату вони можуть виконувати нові функції, а саме утримання води для сільського господарства. Головним завданням каналів було осушення території, щоб зробити землю придатною для сільськогосподарської діяльності. Потрібно перевірити оцінки та розрахунки і ліквідувати непотрібні шлюзи. Перевагою існуючої системи є можливість регулювання стоку нижче за течією у випадку сезонної повені. Усі шлюзи ліквідувати не рекомендується. На Десні існує лише декілька шлюзів, але на малих річках поблизу існують системи для обмеження річкового стоку. Нещодавно в рамках одного проекту воду подавали вище за течією, але немає інформації щодо якогось пов'язаного із цим позитивного ефекту.

Проект охорони довкілля міжнародних річкових басейнів (EPIRB)

Контракт № ENPI/2011/279-666

Фінансується Європейським Союзом та виконується консорціумом під керівництвом Hulla & CO. Human Dynamics

Додали, що поточна структура водопостачання у Києві включає 50-70% використання підземних вод, а решту забезпечують поверхневі води. Крім того, відзначали, що не існує якоїсь діючої системи дозволів та ліцензій щодо водозабору з приватних/індивідуальних свердловин.

Тім Тернер відповів, що проблему дозволів та ліцензій можна було б розглянути у Програмі заходів.

Олексій Ярошевич презентував проект SBS ЄС, який він представляє - цей проект приділяє головну увагу фінансуванню планів управління. Підписавши Угоду про асоціацію з ЄС, Україна зобов'язалася розробити ПУРБ до листопада 2020 р. Ці плани будуть розроблятися для існуючих річкових басейнів в Україні. Він вважає проект ПУРБ унікальним для України планом, який побудований у відповідності до ВРД, структуру плану змінювати не можна і він повинен відповідати директиві ЄС. Крім того, він вказав, що необхідно зробити переклад термінології ВРД для використання в українських документах.

Володимир Корнеєв та **Костянтин Тітов**, *Центральний дослідний інститут комплексного використання водних ресурсів Білорусі*, надали стислий огляд змісту проекту ПУРБ для білоруської частини басейну Верхнього Дніпра, статусу водних об'єктів та методології, якою користувалися для оцінки. Крім того, вони презентували заплановану Програму заходів та розрахунок витрат. (Див. більш детальну інформацію у Додатку 3).

Олександр Станкевич, *національний експерт проекту EPIRB з питань управління водними ресурсами у Білорусі*, додав, що у минулому році у Білорусі був прийнятий новий Водний кодекс і відповідні зміни були внесені до законодавства. Концепція екологічного статусу водних об'єктів була запроваджена і мають підготувати 5 ПУРБ (Дніпро, Прип'ять, Західний Буг, Німан, Західна Двіна). У березні поточного року Кабінет міністрів прийняв резолюцію щодо створення басейнових рад, серед іншого для реалізації ПУРБ з допомогою з боку національних урядових структур та з місцевим фінансуванням. На його думку, був досягнутий непоганий прогрес у реалізації ВРД ЄС.

Учасники цікавилися, чи застосовується у Мінську концепція вторинного водоспоживання, чи діє якась система оплати за водовідведення, та чи існують окремі системи для звичайної та для зливової каналізації. Відповіли, що ця концепція не застосовується і що у більшості випадків зливаюча каналізація об'єднується з побутовими стоками і зливові води потрапляють на централізовані станції очищення стоків.

Володимир Корнеєв додав, що Білорусь не підписала Угоду про асоціацію з ЄС, але був досягнутий певний прогрес. Що ж стосується гідроморфологічних заходів, то штучні водні об'єкти були створені дуже давно і не розглядаються зараз як складові частини природної системи.

Ганна Цветкова поцікавилася більш детальною інформацією щодо планів Білорусі у зв'язку із будівництвом ГЕС на період до 2017 р.

Проект охорони довкілля міжнародних річкових басейнів (EPIRBP)

Контракт № ENPI/2011/279-666

Фінансується Європейським Союзом та виконується консорціумом під керівництвом Hulla & CO. Human Dynamics

Олександр Станкевич відповів, що цей план досі діє і є складовою частиною урядової програми розвитку енергетичного сектору. Протягом 2017-2019 рр. планується побудувати одну ГЕС на Дніпрі, але це залежить від інвесторів, так що не виключено, що її побудують пізніше.

Тім Тернер поцікавився наявністю транскордонного моніторингу на кордоні між Білоруссю та Україною, і якістю води нижче та вище за течією від кордону. Він також поцікавився чи проводиться обмін даними та чи готують спільні звіти

Олександр Станкевич відповів, що деякий час тому існувала спільна програма реабілітації річки Дніпро, а Мінприроди Білорусі розробило програму моніторингу для Дніпра та Прип'яті, яка включала відбір зразків для хімічного та гідрологічного аналізу. Результати засвідчили, що для Прип'яті спостерігається баланс притоку та витоку. У випадку Білорусі якість вхідної води така ж як і вихідної. Спостерігаються високі концентрації Mg та Cu, але це природний рівень. Проводиться щоденний обмін гідрологічними даними, в той час як обмін даними хімічного моніторингу проводиться щоквартально. Спільних звітів не готують, але в рамках співпраці між Україною та Білоруссю проводять спільний відбір зразків.

Наталія Закорчевна погодилася із попереднім виступом. Колеги з національного агентства проводять моніторинг, а результати польових досліджень також підтверджують природний характер забруднення вказаними вище елементами. Що ж стосується обміну даними, то вона додала, що обмін даними проводить також і Водне агентство України.

Додатково відзначили, що водні об'єкти вище за течією мають добрий статус, оскільки у тій частині немає джерел забруднення, на відміну від центральної частини Дніпра.

II. РОБОЧА СЕСІЯ

Імола Коста, РЕЦ, визначила основу для обговорення у складі малих робочих груп (РГ), запропонувавши групам працювати за таким розподілом:

РГ 1 приділяє увагу головним заходам та розглядає такі питання:

1. Чи згодні ви із цілями/завданнями та рівнем покращення, визначеними у плані?
2. Чи існують якісь інші важливі головні заходи, які не розглядалися?
3. У виконанні яких із цих заходів чи ініціатив ваша організація може допомогти?
4. Які пропозиції ви маєте щодо забезпечення фінансування Програми заходів?

РГ 2 працює над допоміжними заходами та розглядає такі питання:

1. Чи згодні ви із цілями/завданнями та рівнем покращення, визначеними у плані?

Проект охорони довкілля міжнародних річкових басейнів (EPIRBP)

Контракт № ENPI/2011/279-666

Фінансується Європейським Союзом та виконується консорціумом під керівництвом Hulla & CO. Human Dynamics

2. Чи існують якісь інші важливі допоміжні заходи, які не розглядалися?
3. У виконанні яких із цих заходів чи ініціатив ваша організація може допомогти?
4. Які пропозиції ви маєте щодо забезпечення фінансування Програми заходів?

III. ДОСЯГНЕННЯ СПІЛЬНОГО ПОРОЗУМІННЯ

Кирило Середа доповів на пленарному засіданні результати обговорення головних заходів:

1. Група погодилася із тим, що реалізація директив ЄС та гармонізація українського законодавства з вимогами Водної рамкової директиви є важливими для ПУРБ Верхнього Дніпра.

Крім того, вони вважають, що цілі покращення екологічного статусу водних об'єктів в басейні Верхнього Дніпра є досяжними за умови 100% фінансування запланованої діяльності. В той же час, існує ризик для успішного виконання заходів на зарегульованих річках у басейні Дніпра та заходів у зв'язку із руйнуванням берегів Десни та Дніпра.

Представники Державної служби геології та надр України запропонували замінити формулювання проблеми "депресивна зона підземних вод" у Києві на "переоцінку запасів" підземних вод, враховуючи останню оцінку рівня підземних вод у Києві.

2. Група запропонувала такі додаткові заходи:
  - Розглянути питання скидання неочищених зливових стоків (проблема зливових стоків) та пов'язані із цим проблеми забруднення річок;
  - Необхідно вирішити проблему видалення відпрацьованого активного мулу станцій очищення стоків, особливо у Києві (Бортницька станція аерації);
  - Замість зберігання небезпечних та токсичних забруднювачів (наприклад, пестицидів) потрібні заходи для їхньої ліквідації та безпечного видалення;
  - Меліоративні системи потрібно оптимізувати для повернення річок до їхнього природного стану, коли це можливо;
  - Мораторій на проведення екологічного моніторингу суб'єктів господарювання (діє з липня 2014 р.) зупинив контроль за дотриманням екологічних норм та стандартів.
  - Необхідно забезпечити жорсткий контроль за використанням добрив та пестицидів у сільському господарстві, оскільки це є серйозним джерелом дифузного забруднення річок біогенами та іншими токсичними речовинами;
  - Потрібно включити додаткові пункти: "Про переоцінку запасів підземних питних вод Київського родовища, термін експлуатації якого завершений у відповідності до Протоколу ГКЗ СРСР № 6779 від 12.25.1972"; підсилити контроль за відбиранням підземних вод на

Проект охорони довкілля міжнародних річкових басейнів (EPIRBP)

Контракт № ENPI/2011/279-666

Фінансується Європейським Союзом та виконується консорціумом під керівництвом Hulla & CO. Human Dynamics

існуючих водозаборів у верхній частині басейна Дніпра та вдосконалити економічний механізм водокористування та контролю (Державна служба геології та надр України).

3. Учасники цієї робочої групи запропонували такі заходи:
- Оптимізація та оцінка технічного стану дренажних систем (Деснянське та Дніпровське басейнове управління Державного водного агентства);
  - Підсилення контролю за зберіганням пестицидів та добрив (Департамент екології Чернігівської обласної державної адміністрації);
  - Посилення умов для видання дозволів на спеціальне водокористування (Департамент екології Чернігівської обласної державної адміністрації);
  - Розробка програми для визначення екологічного статусу річок (Державна екологічна академія Міністерства екології);
  - Розробка методів для визначення забруднювачів у зразках води (Дніпровське басейнове управління Державного водного агентства);
  - Необхідність переатестації та надання нового обладнання для лабораторій, які будуть відповідати за проведення наглядового та оперативного моніторингу (Дніпровське басейнове управління Державного водного агентства);
  - Необхідно впровадити міжнародні стандарти (ISO) для визначення та моніторингу забруднювачів у воді (Державна служба геології та надр України).
4. Учасники зустрічі відзначали, що, на жаль, залишається недостатнім фінансування програм регіонального розвитку та програм управління водним господарством, спрямованих на екологічну реабілітацію басейну Дніпра. Вказували на недостатнє фінансування природоохоронних програм національного та регіонального рівнів. Крім того, передбачається, що у 2015 р. буде підсилена роль місцевих бюджетів у фінансуванні заходів для вирішення екологічних проблем у басейні Дніпра.
- У 2015 р. заплановано виділити біля 21,0 млн. гривень (1,0 млн. євро) на програму очищення стоків в Україні (Міністерство екології та природних ресурсів).

Призначені доповідачі від РГ 2 підбили на пленарному засіданні головні підсумки обговорення:

- В якості загальних рекомендацій запропонували визначити чіткі зв'язки між заходами та водними об'єктами під ризиком, а також, у можливих випадках, вказати зв'язки з регіональними програмами.
- Більш конкретні рекомендації:
  - Захід 1.1. Скорочення та ліквідація забруднення водних об'єктів. Враховуючи, що підвищені рівні мангану, цинку, міді та ХПК у басейні Верхнього Дніпра також пов'язані з їхніми фоновими

Проект охорони довкілля міжнародних річкових басейнів (EPIRBP)

Контракт № ENPI/2011/279-666

Фінансується Європейським Союзом та виконується консорціумом під керівництвом Hulla & CO. Human Dynamics

концентраціями, рекомендується скористатись досвідом Республікою Білорусь та визначити серед головних заходів:

“Провести дослідження для встановлення референсних умов, з подальшим визначенням зон забруднення манганом, цинком, міддю та ХПК і з розробкою допоміжних заходів.”

Група також запропонувала додати нову ціль до переліку ключових екологічних цілей: скорочення кількості біогенів.

Спеціалісти Інституту гідробіології НАНУ та Центральної геофізичної обсерваторії України (ЦГО) можуть надавати свої послуги для розробки та реалізації наведених вище заходів.

- Захід 2.1: Група запропонувала перенести його до переліку головних заходів, а також додати до нього інвентаризацію усіх існуючих озер. Спеціалісти Державного агентства водних ресурсів, водогосподарських управлінь Києва та Київської області можуть допомогти у виконанні цих заходів.
- Захід 2.2. Група запропонувала чітко визначити, які саме руслові водосховища пропонуються для оптимізації та скорочення.
- Захід 2.3. Необхідна технічна правка: замінити слова “водні баланси” словами “баланс водних ресурсів”.
- Захід 2.4. Учасники запропонували перенести цей захід до переліку головних заходів.
- Захід 2.5. Учасники запропонували видалити будівництво рибоводних ставків із цього заходу.
- Захід 2.6. Учасники запропонували чітко визначити мету цього заходу, сконцентрувавши увагу на річкових руслах.
- Захід 3. У процесі обговорення учасники висловлювали різні пропозиції, але зрештою група дійшла висновку, що для цього заходу потрібно провести поглиблене дослідження експертами Геологічної служби України та її місцевих підрозділів.
- Захід 4. Група пропонує змінити формулювання таким чином: вдосконалити Державну програму моніторингу у відповідності до вимог ВРД.

В той же час, група пропонує ввести наступне до переліку головних заходів - Адаптувати існуючу систему моніторингу до вимог ВРД.

- Що ж стосується фінансування заходів, то усі учасники погодилися із тим, що фінансування має надходити із чотирьох джерел - із державного та місцевих бюджетів, а також від приватних та іноземних інвесторів. Питаннями фінансування повинні займатися вищі посадові особи та керівники приватних компаній. Зауважували, що учасники Робочої групи 2 є за характером своєї діяльності спеціалістами та експертами і не залучаються до прийняття рішень щодо фінансування заходів.

Оскільки запитань не було, **Наталія Загорчевна** надала дві адреси електронної пошти, на які можна надсилати письмові зауваження, а саме: dnipro@menr.gov.ua та bon@menr.gov.ua. Граничний термін подання - кінець серпня 2015 р.

Олександр Бонь висловив учасникам подяку за їхню роботу та закликав до

Проект охорони довкілля міжнародних річкових басейнів (EPIRB)

Контракт № ENPI/2011/279-666

Фінансується Європейським Союзом та виконується консорціумом під керівництвом Hulla & CO. Human Dynamics

активної участі. МЕПР буде залишатися на зв'язку та вітає будь-які пропозиції, зауваження та запитання стосовно проекту ПУРБ. Він вважає проект EPIRB дуже корисним, який дозволяє МЕПР отримувати практичні рекомендації.

Микола Мовчан від імені МЕПР подякував учасникам та висловив сподівання, що після літа будуть зроблені певні висновки і план буде остаточно завершений.

Йованка Ігнатович також подякувала за плідну зустріч. Вона знову підкреслила, що зараз розпочався процес участі громадськості, який буде продовжуватись у наступні місяці. Вона запропонувала бажаним подавати свої пропозиції у письмовій формі. Після включення зауважень, підготують ПУРБ у формі брошури, обома мовами. Вона підкреслила, що ПУРБ повною мірою належить МЕПР і що зараз проходить лише фаза підготовки, а більш важливим кроком буде встановлення донорів та реалізація плану.

Тім Тернер висловив вдячність усім присутнім за активну працю. Він узагальнив деякі загальні зауваження, які можливо стосуються усіх 6 країн проекту EPIRB, зокрема, що ВРД виходить із припущення про наявність діючих систем управління, регулювання та елементарного моніторингу. В той же час, вдень висловлювалися думки, що такі системи не діють, а відповідно неможливо забезпечити реалізацію ВРД та підпорядкованих директив, що може коштувати мільйони євро. В дійсності, потрібно підсилити регулювання у сфері ліцензування та розширити моніторинг. За усі ці покращення платити будуть споживачі - індивідуальні споживачі та/або промисловість. Це може проводитись в рамках урядового бюджету, але кошти повинні надходити від споживачів. Конкретне питання щодо підземних вод має отримати подальший розгляд в рамках проекту EPIRB, а також у подальшому проекті. Що ж стосується будівництва зливової каналізації, то він відзначив, що це коштуватиме мільйони.

Цим питанням повинні займатися компанії водопостачання та очищення стоків, а роль МЕПР - це застосування та контроль виконання поточного та нового законодавства.

І нарешті, він розповів, що зараз проводяться переговори щодо подовження терміну контракту проекту EPIRB на період до жовтня 2016 р. Як ми розуміємо, буде подальший проект, який включатиме великий обсяг гранту для покращення системи моніторингу, а також для розробки додаткових ПУРБ та для надання допомоги 6 країнам у зміцненні їхніх систем регулювання та управління. Він знову закликав учасників надсилати зауваження для покращення ПУРБ.